

neporušenost jiné osoby, tedy totéž, co naznačuje § 1 zákona o útisku slovy: »kdo s jiným zle naloží nebo mu způsobí újmu na těle«. Přes to dlužno též u fyzického násilí hledati právní důvod přísnější kvalifikace a přísnějšího trestu vydírání proti pouhému útisku ve vyšším stupni protiprávnosti a ve větší nebezpečnosti útoku pro chráněný statek, to jest, jelikož chráněným statkem jest svoboda vůle, v tom, zda může vzpírající se vůle osoby, již se činí násilí, odolati nátlaku, jímž se působí násilí na její rozhodování, snadněji či jen s větší námahou. Měřítkem toho bude při nedostatku přímých zákonných poukazů obdoba toho, že zákon požaduje pro psychické násilí, má-li býti podřadeno pod pojem vydírání, způsobilost, vzbuditi důvodné obavy, t. j. zneklidnění duše, které převyšuje stav pouhé přechodné nevolnosti, chvilkového nepříjemného pocitu, třebaže nedosahuje stavu strachu a nepokoje v §u 99 zmíněného. Pouhým útiskem bude tedy jen takové zlé nakládání nebo způsobování takové tělesné újmy, jež nemá jinakého ani dalšího duševního účinku, než přechodnou nevolnost, chvilkový pocit nepříjemnosti. Jakmile jest fyzické násilí způsobilé, vyvolati duševní účinky vážnější, časově nebo stupňovitě rozsáhlejší a rovnající se zneklidnění duše, jež se zove obavou, vymyká se násilí z rámce pouhého útisku a propadá ustanovení §u 98 písm. a) tr. zák. Větší váha duševních účinků fyzického násilí není však podmíněna výhradně stupněm újmy, jež nastala na těle dotčené osoby, nýbrž dlužno — právě protože jde i v něm o nátlak na vůli — přihlížeti také k tomu, zda nebyla účinnost fyzického násilí zesílena okolnostmi, je provázejícími, obzvláště současnými vyhrůžkami, k těmto tím spíše, že nelze přece co do větší nebo menší intenzity nátlaku rozdělití jednotně stejným úmyslem nesené jednání těže osoby v násilí fyzické a násilí psychické. Proto nelze shledati právní omyl ani v tom, že nalézací soud podřadil i shora vyličené zlé nakládání stěžovatele k Š-em, jež případně nazývá nakládáním surovým, pod ustanovení §u 98 písm. a) tr. zák., zjistiť, že Š. měl vzhledem k celkové situaci z vyhrůžek a z l é h o n a k l á d á n í strach a že se dal na útěk z obavy, by nebyl ještě poraněn. Bezdůvodnou zmatečnou stížnost bylo proto zavrhnouti.

Čís. 2238.

Starosta obce jest po případě vrchností ve smyslu §u 187 tr. zák.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1926, Zm I 723/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 11. září 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry podle §u 183 tr. zák.

D ů v o d y:

Zmatečnou stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 5 a 9 b) §u 281 tr. ř., leč ten i onen neprávem. Co se tkne prvního důvodu zmatečnosti, nepřehlédli nalézací soud, že mezi obžalovaným a starostou

Š-em došlo k dohodě, v níž stěžovatel spatřuje narovnění, a že obžalovaný se též podle dohody té zachoval. Mluví-li nalézací soud, nepříznává obžalovanému beztrestnost, pouze o tom, že k náhradě škody nedošlo včas (§ 187 tr. zák.), nýbrž teprve, až o zavinění stěžovatele vrchnost byla již zvěděla, není rozsudek neúplným, poněvadž s právního hlediska kryje stanovisko nalézacího soudu obě skutkové možnosti. Zjištěno, že pro zpronevřené částky bylo učiněno hlášení starostovi Š-ovi dne 10. února 1925 odpoledne, že starosta téhož dne dal si obžalovaného zavolat a nařídil mu, by dotyčné částky zaplatil do druhého dne, k čemuž se obžalovaný zavázal, a dne 11. února 1925 také skutečně zpronevřené částky nahradil. Věděl tedy starosta Š. o trestném skutku i o jeho pachateli dříve, než škoda byla nahrazena, a ovšem i dříve, než se pustil se stěžovatelem do jednání, v němž stížnost shledává narovnění ve smyslu §u 183 písm. b) tr. zák. Co se týče otázky, zda sluší starostu Karla Š-a považovati v tomto případě za vrchnost ve smyslu §u 187 tr. zák., dlužno přisvědčiti soudu první stolice, který otázku tu zodpověděl bez právního omylu kladně. Nejvyšší soud jako soud zrušovací přidává se v podstatě k důvodům rozsudku nalézacího soudu a schvaluje je. Nejen z ustanovení §u 24 tr. ř., §u 84 tr. ř. po případě §u 86 tr. ř., nýbrž i z ustanovení článku V. čís. 2 zákona ze dne 5. března 1862, čís. 18 ř. zák. a §§u 28 čís. 2, 59 zákona ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. pro Čechy plyne jasně, že obecní starosta může býti vrchností podle §§u 187, 188 tr. zák., totiž orgánem, který zákonem nebo vládou určen je přímo nebo nepřímo k tomu, by dbal o bezpečnost majetku a přiváděl trestné činy na cizím majetku k potrestání z důvodu zachování veřejného pokoje, pořádku a bezpečnosti.

Pravdou je, jak uvádí stěžovatel, že rozhodnutí ze dne 24. října 1921 Kr I 257/21, sb. n. s. trest. čís. 583 postavilo se zdánlivě na opačné stanovisko, než nelze přehlédnouti, že je tu rozdíl mezi oběma případy ve skutkovém ději a že v každém případě dlužno řešiti otázku zvláště a to vzhledem na stav věci. V onom rozsudku jest zdůrazněno, že nelze uznati, že by představený obce byl za všech okolností vybaven mocí vrchností ve smyslu §u 187 tr. zák. a tudíž vždy musil býti považován za vrchnost. Názor ten jest úplně správným. Než v onom rozsudku bylo dodáno, že »napadený rozsudek neuvádí důvodů pro mínění, že představený obce skutečně jako vrchnost zvěděl o poklescích obžalovaného«. Naproti tomu bylo v projednávaném případě nejen vysloveno, nýbrž i odůvodněno, že a proč nalézací soud dospěl ku přesvědčení, že starosta Karel Š. jednal nejen jako správce obecního jmění, nýbrž jako úřad bezpečnosti podle §u 24 tr. ř. Právě rozsudky, že v té příčině je zjištěno výpovědi starostovou, že, když mu správce Š-ek učinil oznámení, bylo jeho starostí jednak ochrániti obec před škodou, dále však též zjistiti podstatu věci a zameziti, by se něco takového napříště nemohlo státi, a dospívá z toho, jakož i ze zjištění, že svědek Š. nerozlišoval mezi svojí funkcí orgánu obžalovanému vnitřně nadřízeného a funkcí vrchnosti, k závěru již uvedenému, vyslovenému hned na to znovu také obratem, že se starosta Š. dověděl o trestném činu stěžovatelovu jako vrchnost. Poukaz rozsudku k §u 24 tr. ř. je správný. V tomto §u je výslovně uvedeno, že obecní představení náležejí k úřadům bezpečnostním; jsou jim tedy na roveň

postavení. Namítá-li stížnost, že § 24 tr. ř. nepřichází v úvahu, poněvadž z dalšího jeho doslovu vysvítá, že starostové v této funkci vystupují, nemůže-li vyšetřující soudce sám zakročiti, nemá pravdu. Přehlíží, že § ten ukládá bezpečnostním úřadům, k nimž čítá i obecní představené, v prvé řadě bezvýhradnou povinnost, by pátraly po veškerých zločinech a přečinech, pokud se nevyšetřují jen k žádosti účastníka, a že pouze ohledně neodkladných přípravných opatření činí předsevzetí jich bezpečnostními úřady závislými na tom, nemůže-li neprodleně zakročiti vyšetřující soudce. § 24 tr. ř. čítá dále obecní představené k bezpečnostním úřadům bez jakéhokoliv rozdílu a bez ohledu na to, zda v obci je vedle obecního úřadu také ještě zvláštní policejní úřad, soud nebo státní zastupitelství. Je proto pro otázku bezvýznamno, že v M. tyto úřady existují.

Rozlišovati mezi funkcí a úkony starosty jakožto správce jmění obce a jakožto orgánu bezpečnostního úřadu je jinak ovšem oprávněno stavem zákonným, jenž přikazuje starostovi různé funkce. Není však přípustno s hlediska §u 187 tr. zák. tehdá, když starosta jedná úředně, když vykonává svůj úřad, ježto by pak jeho zákonné postavení a z něho plynoucí právní důsledky mohly spočívat na jeho libovůli, což by bylo neudržitelno. Jdeť přece o jednu a tutěž osobu, která — jakmile jsou tu předpoklady pro úřední úkon jí náležející — je podle zákona povinna jednati a není oprávněna, ať z jakéhokoli důvodu, od povinnosti té upustiti. Je proto v tomto případě zcela nerozhodno, zda starosta Š. rozlišoval mezi svou funkcí jako orgán pouze vnitřně nadřízený či jako orgán bezpečnostní, zda si dvojitě stránku svého starostenského úřadu v době hlášení vůbec uvědomil, po případě z jakých důvodů neučinil na obžalovaného ihned na patřičném místě trestní oznámení, k němuž ostatně byl podle §u 84 tr. ř. povinen. Bezvýznamno je proto též, že nepokládal se snad za povolána, by o věci rozhodoval, nýbrž dovolával se rozhodnutí obecního zastupitelstva, které se také skutečně usneslo dne 25. dubna 1925 na tom, by na obžalovaného bylo učiněno trestní oznámení, které pak bylo dne 30. dubna 1925 státnímu zastupitelství podáno. Záleží jen na tom, že starostu ve smyslu uvedených zákonných ustanovení jest považovati za vrchnost a že mu jakožto starostovi a tudíž zároveň jako vrchnosti v jeho osobě sloučené bylo učiněno oznámení o zpronevěrách obžalovaného. Ježto nutno podle řečeného v projednávaném případě pokládati starostu Karla Š-a za vrchnost ve smyslu §u 187 tr. zák., správně uznal nalézací soud, že nelze dobrodiní tohoto ustanovení použiti ve prospěch obžalovaného a že není obžalovaný beztrestným, kdyžť bylo starostovi jako takovému učiněno oznámení o zpronevěrách obžalovaného ještě před náhradou škody a ovšem i před jeho jednáním s obžalovaným o náhradě. K vývodům obhájcovým, předneseným při ústním líčení zrušovacím v tom směru, že nešlo o peníze obecní, nýbrž o peníze Marie K-ové, dlužno podotknouti, že, kdyby tomu skutečně tak bylo, bylo by tím hůře pro obžalovaného, ježto by pak tím bylo zjevnější, že starosta Š., jednaje ve prospěch cizí osoby, byl vrchností po rozumu §u 187 tr. zák. Důvod zmatečnosti podle čís. 9 b) §u 281 tr. ř. není tudíž opodstatněn; slušelo proto bezdůvodnou zmatečnou stížnost zavrhnouti.